

לונדון, 24.9.38 .

סודי ואישי!

אוסישקין היקר -

הייתי שלטום בפריס במשך שעות אחדות, סלפנתי לחוסל שלך ואמרו לי שאינך. באתי באווירון והייתי צריך לחזור בו ביום, ואני מצטער שלא עלה בידי לראותך.

במשך הימים הל כנראה שנוי במצב העולמי. לונדון רוויה היום אטמוספירה של ערב מלחמה. אני יודע למשל שעושים הכנות לשלח כיד כל הילדים מלונדון לערי השדה, אולם אין זה כלל כן הנמנע שברגע האחרון יכנעו האנגלים והצרפתים שנית, והמלחמה אולי לא תפרוץ כל כך מהר.

בכל אופן אין דבר זה תלוי בנו. על שתי הפגישות שהיו לחיים עם הבן ב-13 וב-14 לה"ץ - שמעת מפיו של חיים בהיותך פה. ביום ב' האחרון (19 לה"ץ) נתקיימה פגישה שלישית, בכיתו של חיים שננטכה שלוש שעות, בשיחה זו השתתפתי גם אנכי, ואוכל לספור לך דעתי על המצב כפי שהוא נראה לי על יסוד שיחה זו.

בעצם חוכל לדון בעצמן על המצב, אם אמטור חמצית דבריו של מ.מ.

א) הוא מעיין עכשיו באגרות מק-מהון, ונתברר לו שהערבים בא"י קופחו. נתנו להם הבטחות שלא נתקיימו, ויש סתירה בין ההבטחה שניתנה להם ובין ההבטחות שניתנו אחר כך לנו.

ב) במתן הצהרת בלפור ובמנדט לא נתכוונו לכך שא"י תהיה מקלט לפליטים ושהיא תפתור שאלת העליה היהודית. אפילו סמיטס אמר אז שהקמת הבית הלאומי חמשן במשך דורות. ג) היה משנה שניתנה אחרי השתלסות היטלר עליה גדולה לארץ. עליה זו הביאה לידי מהומות. גם אם המנדט יחזור ואפילו אם יחזירו להלכה את עקרון יכולת הקליטה הכלכלית יש צורך להאים את העליה.

ד) העליה הגדולה דעזעה את העולם הערבי והמוסלימי. במשך ימי המהומות נעשתה העמולה גדולה בקרב עמי ערב ומוסלימי הודו. היטלר ומוסוליני מנהלים הסחה בעולם המוסלימי, ויש סכנה גדולה לאימפריה הבריטית, ביחוד אם תפרוץ מלחמה.

ה) העולם הערבי מתנגד בחריפות להקמת מדינה יהודית, אפילו בחלק של הארץ. א"י היא בעיניהם ארץ ערבית והם מתנגדים בחריפות למסירת חלק מן הארץ לסוברניות של עם זר. אילו הוציאו לפועל את הצעה פיל מיד - אולי היה הענין עובר, אם לא בהסכמה במורה, הרי פחות או יותר בשקט. אולם הענין נדחה, נמשך, ובינתיים התגבשה בעולם הערבי והמוסלמי התנגדות עצומה.

ו) יש צורך לדעתו בהסכם יהודי-ערבי - אנגלי. הוא יודע שערבי א"י לא יקבלו שום הסכם, אולם יש לחשוב על הסכם עם אבן סעוד. הוא האיש המרכזי בעולם הערבי והמוסלמי. הוא בלתי חלוי באנגלים. האנגלים לא עזרו לו, להיפך במשך זמן ידוע עזרו לטונאו, להוסיין מטכא. הוא כוח פוליטי ומוטרי גדול, ויש להשיג הסכמתו "לכית הלואמי".

ז) את הצעה החלוקה תמול - הוא טוען שאינו יודע עדיין מהי הצעה הועדה - הוא מוכן להחזיק שוב במנדט, אולם המטכא הבית הלאומי זקוקה להסכמת אבן סעוד.

ח) אין לו עדיין שום תכנית ברורה בנוגע לעתיד. בטכועות האלה הוא טרוד כשאלות עולמיות, ללא יכול להכנות לחשוב ברצינות על עתיד א"י. הוא מוכן לדון על כל מיני הצעות, רעיונות ותכניות: הסכם לעשר שנים, פריטי, או איזו תכנית אחרת. העיקר שיש מקודם להשקיש את הארץ - ויש לסלק את המחד של העולם הערבי שהיהודים עלולים להציף את הארץ ולכבוש גם הארצות הסמוכות.

ט) בחצי אוקטובר יקבל מהועדה את הדו"ח שלה, והוא מוכן אז להחיעץ איתנו, כטרם יביע בעצמו לידי החלטה, ובטרם תבוא הממשלה כולה לידי החלטה.

ביום ב' הבא (מחרתיים) יהיה המשך השיחה.

היה לנו ישיבה ביום הרביעי, חייט הביע דעה שאין כל תועלת ואפשרות להמשיך יותר בשיחות אלו. הם מרמים אותנו ובוגדים בנו כאמר עשו לציחיה.

התנגדתי לעמדה זו. יתכן שנגיע אולי לידי הכרח של ניתוח הקריס, אבל נעשה זאת בעבור אקס פוליטי, כמנוכל להודיע ברבים שהממשלה בגדה בנו. לפי שעה היו אלה שיחות

איכיות וטורדיות, שאסור לנו לפרסם אותן, וגם לא היו שיחות סופיות. כשאני נסיח

בסוף השיחה לסכם את עמדתו של מ.מ. בנוסחאות ברורות הודיע מ.מ. שהוא רק הביע

הרהורים, ואין זו עדיין עמדתו הסקולרית, והוא מוכן לדון אתנו ולשמוע מה שיש בפינו,

ולהביא לנו בשיחות הבאות **א** את המחשבות שלו, שאינן עדיין סופיות.

משום כך היחה דעתי שנמטיך בטיחות, אלא שנדבר דברים ברורים ונעמוד על שתיאם הנחות

יסודיות, שמהן אין לנו זזים:

(א) העיקר בשבילנו לא נוסחה זו או אחרת - אלא עליה רחבה. לא לעתיד לבוא - אלא מיד.

בית לאומי, מנדט, מדינה וכו' - אין להם כל ממש בלי עליה רחבה. ואנו נבחון כל

מדיניות של אנגליה רק על פי קנה מידה זה: יחנו לנו עליה גדולה או לא.

(ב) אין אנו מכירים באנן סעוד בחור גורם שקובע גורל א"י. אנחנו נסינו לבוא בדברים

עם ערביים, בין בארץ ובין בארצות השכנות, ונמשיך בנסיגות אלה. אבל אין אנו מכירים

שהביט הלאומי, או המדינה - ובעיקר העליה היהודית חלווה בהסכמת הערבים, זהו ענין

רק בינינו ובין האנגלים, אם אנגליה תחכש לנו - תעשה זאת אבל אל תחשבא מאחורי גבו

של אבן סעוד או של מוסוליני.

בשובי מפריס אמר לי חיים שהוא מקבל את דעתי, והפגישה הבאה תחקים ביום ב' - אם

בינתיים לא יקרה דבר מה שיהפוך את הקערה על מיה.

ברגע זה אין אני חושב ~~אני חושב~~ שאנחנו יכולים להחליט על ישיבת הוה"פ. בכל יום עלולה

להתפרץ מלחמה; אם בכל זאת המלחמה תדחה - נצטרך לקבוע ישיבה הוה"פ לאחר שנדע מה

הן הצעות הועדה ומהי דעתה השקולה של הממשלה.

קשה לי ליעץ אותך אם להשאר או לשוב לארץ. יש נימוקים לכאן ולכאן. אם חלילה תפרוץ

מלחמה ודאי שנחוץ שכולנו נהיה אז בארץ.

אם לא - רצוי מאוד מאוד שחיה קרוב ללונדון. עלולות להתעורר שאלות מכריעות, ושוב

שתייה קרוב ושנוכל להתיעץ אתך.

היה שלום ובריא - שלך - ד.ב.ג.